

Nagykároly és Érmellék

A Nagykárolyi Kereskedő társulat hivatalos közlönye.

<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Nagykároly, Széchenyi-utca 20. szám. („Kölcsey-nyomda r.-t.”) ⇒ Hirdetések szintén ott vétetnek fel. ⇒ Nyilvánt. sora 50 fillér.</p>	<p>Főszerkesztő: DR. VETZÁK EDE. Felelős szerkesztő: SCHUSTERITSCH BÉLA. DR. HEGEDŰS ISTVÁN. Főmunkatárs: Laptulajdonos: KÖLCSEY-NYOMDA R.-T. MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.</p>	<p>A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 korona. Fél évre 4 korona. Negyed évre 2 korona. Egy szám ára 20 fillér.</p>
--	--	---

Nagykároly

vagy

Hajdudorog?

A magyar g. k. püspökség székhelyének folyton alakuló ügye ma abban a stádiumban van, hogy csak e két város valamelyikére eshetik a választás. Nagyön sok, nyomós és végül is megszívlelt oka van annak, hogy a legfelsőbb intéző körök végül is elejtették Debrecen is, Nyiregyházát is. Most, mikor már e nagyfontosságú alakulásokat átélte a székhely ügye, már csak egy pár lépése van a végleges eldőlésig. A teljes megvalósulás előcsarnokában már csak két város áll és ezek közül csak az egyik lépheti át a bizonyosság küszöbét.

Meg vagyunk győződve, hogy az ügy hivatott intézői, kik eddig is oly sok megértést, méltánylást és bölcseséget tanúsítottak a székhely elhelyezésének nagyfontosságú kérdése körül, az utolsó lépést fokozott körültekintéssel, a felelősség súlyos tudatával készítik elő s így a döntés minden tekintetben kifogásolhatatlan lesz.

Mi magunk, kik a megindulás első lépésétől kezdve a legbensőbb érdeklődéssel és szeretettel figyeltük a magyar g. k. püspökség ügyeinek alakulását, szintén beható, gondos vizsgálódás és

lelkiismeretes megítélés tárgyává óhajtuk tenni az elkövetendő fontos lépéseket. Mint mindenkor, úgy most is pártatlanul, egyedül a püspökség jövőjének szem előtt tartásával mondjuk el azt, amit a nagyfontosságú ügy érdekében el kell mondanunk.

Aggódó szemünk már többször látta a püspökség szent ügyét helytelen felfogások által válságba sodortatni, de ilyen végzetes lépés megtétele előtt még nem reszkettünk érte soha. Mindaz, amiért harcolni kellett, mindazok az eredmények, miket az új püspökség felállítása jelentett, maga által a püspöki székhely által lesz jelentéktelenné, ha azt olyanak választjuk.

Ezért valóban halvaszületett az a gondolat, mely a hajdudorogi püspökségnek Hajdudorogon való elhelyezését kívánja. Most, mikor már általánosan elfogadott és belátott elv lett, hogy a püspökségnek csak az elnevezése lehet dorogi, lojalitásból, de a székhelyet még lojalitásból sem lehet odahelyezni, mert ennek az alapja ilyen érzelmi momentum nem lehet; úgy lehet látni, hogy Hajdudorog neve ismét belekerült a kombinációk forgatagába. Mikor a mélyenjáró belátásnak olyan nagyerejű megnyilvánulása mutatkozott e kérdésnél, hogy képes volt a hatalmas Debrecen, egyetemestől, mindenestől, mint alkalmatlant félretenni, sajtáságos, hogy ugyanekkor

a mindig ingatag alapokon álló alkalmasságu Hajdudorog mintha belekerült volna a döntőbe. Amint halljuk, a legilletékesebb körök véleménye szerint ma a székhelyet csak Nagykaroly, vagy Hajdudorog kaphatja meg.

Hogy mily különböző értékállással, mily aránytalansággal került ez a két város egymás mellé, azt legjobban egy egyszerű párhuzam felállításával lehetne kimutatni. Egyszerűen csak fel kellene sorolnunk a két város erejét lélekszámában, intézményekben, az előnyöket kultúra, földrajzi fekvés stb. tekintetében s egyszerű összehasonlítással meg lehetne állapítani az érdemességet.

Nem óhajtuk a statisztika száraz utjain elindulni, csak a főbb adatokra vonatkozólag tesszük meg észrevételeinket. Nem is azokat a viszonyokat hangsúlyozzuk inkább, melyek a különbséget különösképen a mi javunkra mutatják, hanem azokat, amelyek a püspökség szempontjából főképen fontosak.

Arról van szó, egy földrajzilag és néprajzilag megfelelő olyan várost keresni, melynek vagyoni és szellemi kereteibe egy püspökségnek az intézménye beilleszthető. Hogy megbirja-e város, vagy nem, az az eddigi fejlettségétől, erejétől függ, amit tulbecsülni nem szabad. Debrecen megbirta volna, de néprajzilag nem volt megfelelő. Hajdudorogban hiába van meg a lelkes vállal-

Első hó.

Hó! . . . A vénhedt földnek újra itt
Halotti lepedője.
Alatta friss, álmatlan álmait,
Hogy újra fonja, — szőjje.
Vajjon miről álmodhatik?
Jut-e eszébe tűnő ifjusága,
A rózsafelhős, mosolygós tavasz,
Hol minden éjjel könnyűt ejte az
Ifju leány, a hajnal, — virágába?
Vagy álma is oly zord, kísérteti,
Minő ott, dult feje felett,
Mikor a téli fergetegek,
Istenkáromló örült láza
Vad üstökét, a felleget,
Szilaj dühvel tépázza, rázza?
Vagy álma nincs is? S a dermeteg
Föld mit sem érez, nem sejt meg?
A — kikelet?

Sir! A rideg csalódás köreiből
Lágy, enyhe szemfedője,
Ha majd a szív öledbe tér meg,
Hogy álmát újra szőjje,
Vajjon miről álmodhatik?
Elébe jő-e a muló tavasz:
Himes, viám, mosolygó ifjusága,
Ahol szebbnél-szebb gyöngyöt rejte az
Örök remény minden kis virágjába?
Vagy álma zord lesz és csak névbe más?
Minő fent dult a sir felett,

Mikor a sivár emberek
Pulya, számító léhasága,
Mint szél a port, önérdelket,
Durván, egymás szemébe vágja?
Vagy álma sem lesz? Sir sötétén
Nem fog derengni biztató fény,
A — feltámadás?

Irta: Hanák József.

Máriazell magyar vonatkozásai.

Irta: Szentiványi Béla.

Máriazell! Mikor rá gondolok erre a remek fekvésű felsőstájeri mezővároskára, úgy érzem, hogy sok értékes gondolat és érzés között tudnék válogatni, amelyek tömegesen viharzanak át lelkemen. Eszembe jutnak azok a feledhetetlenül szép helyek, amelyeket lépten-nyomon lát a St.-Pölten Gusswerki felsőstájeri alpesi villamos-vasut utazója. Eszembe jutnak a magánynak és kiengesztelődésnek édes percei, amelyeket a bazilika népes csendjében a lélek végig élvezett. Eszembe jut a szent misém, amelyet a zelltemplom kincses kegyoltáránál kincses érzésekkel és magasztosult lélekkel végig imádkoztam . . .

Sokat-sokat tudnék írni, mondani valóságokról, benyomásokról, amelyeket láttam, éreztem. Az idő rövid, az anyag sok. Ha válogatni

tudok és szabad, úgy azt választom, amely hozzám is, hallgatóimhoz is legközelebb áll: a máriazelli bazilika történetének magyar vonatkozásait.

Máriazellnek történetét — szeretném az egészet ismertetni — csak annyiban érintem, amennyiben a mi feladatunk megértéséhez szükséges. A jámbor legenda szerint a felsőstájeri Szent-Lambrecht bencés-apátság egyik szerzetese engedélyt nyert arra, hogy a mai Máriazell vidékére jöhessen s az ottani, lelkigondozás híján levő derék hegyi pásztorokat lelkigondjaiba vehesse. 1157-re tehető az esztendő, amidőn a mai díszes bazilika előhírnöke, egy szerényke, igénytelen fából készült kápolna felépült. Kincse azonban már ennek a kis kápolna-félének is megvolt, t. i. a mai bazilika kegyképe. Legenda, jámbor történetek, írásos dokumentumok bizonylata szerint ennek a máriazelli kegyképnek hova-tova terjedt a híre. Csodás gyógyulások, édes megvizsgálódások, nagy lelki nekilendülések a kísérői a kegykép történetének.

Nagyobb hirre és jelentőségre a kegykép akkor tett szert, amikor I. Henrich morva örgróf és felesége gyógyithatatlan betegségükből a zelli Szűzhöz tett zarándoklat s erős bizalom után felgyógyultak a 13. évszáz elején. Hálaból és kegyes fogadásból díszes kápolnát épí-

kozás, az ő ereje e megterhelést meg nem bírja. Egy püspökségnek méltó keretűl szolgálni oly nagyigényű kívánalom, melynek Hajdudorog bármiféle mesterséges fejlesztéssel sem tud megfelelni.

Sokan úgy gondolják, hogyha Dorogon felállítják a hiányzó intézményeket, iskolákat, rögtön épügy megfelel az igényeknek, mint egy olyan város, hol ezek már régen működésben vannak. Óriási tévedés! Eltekintve attól, hogy ezek felállítása milliókba kerülne. Itt nem csak a szükséges épületekről van szó, melyek amint elkészültek, nyomban átadhatók és meg is felelnek hivatásuknak. Az intézményeknek, iskoláknak multjuk van, a működésükből kiáradó eredményeik és ezeket nem lehet máról holnapra utána siettetni. Ahol intézmények vannak, azok hatása látszik is, ahol még csak lesznek, ott az eredmények még csak ezután fognak mutatkozni. Mikor a püspökség intézményeket kíván, nemcsak a jövő fejlődésének biztosítékait látja azokban, hanem színvonalmérőket is, melyek a városnak már elért kulturális fejlettségét jelzik. A püspökség nemcsak intézményeket igényel, hanem már meglévő kulturát is. Ezt pedig visszamenőleg előállítani nem lehet.

Ezért egy alapjában lehetetlen vállalkozás az, hogy Hajdudorog bár a legnagyobb áldozatok árán is odaerősítható legyen, ahol Nagykároly ma áll. Ott pótolhatatlan hiányokról van szó, mert azok szellemi természetűek. Noha Hajdudorog meg sem kaphatja azokat az intézményeket, melyek Nagykárolyban már megvannak (megyei székhely, pénzügyigazgatóság és ezzel kapcsolatos intézmények és hivatalok), de ha megkapná sem lehetne ott, ahol Nagykároly, melynek társadalmán, viszonyain a régen fennálló intézmények kulturális hatásai már kifejezetten látszanak. Itt már e kulturajavak beszívódtak a város társadal-

mába, míg Hajdudorogon e javak még csak most indulnának meg. Itt nem most kell kulturáról gondoskodni, itt már készen van, rá lehet tenni méltó koronáját, a püspökséget. Nagykárolynak a mai viszonyai egy természetes életfolyamatnak már elért eredményei, melyek készen várnak arra, hogy a püspökség szolgálatába álljanak. A püspökség itt nem az alapot, a kiindulást adja a fejlődéshez, hanem a már elértnek adna hatalmas lendületet. A mi talajunkat nem most kell művelés alá venni, az már elő van készítve. A népe intelligens, kulturintézmények áldásait élvező, magasabb hivatásra érett közönség. Mint megyei székhelynek, pénzügyigazgatóság, bírósága van, hatalmas ügyvédi, orvosi kara, gimnáziuma, polgári fiu- és leányiskolája van, vannak nagy pénzintézetei és vállalatai, árvízlecsapoló társulata, végül irodalmi és művészeti és még számos társadalmi egyesülete.

Ezzel szemben az igazán szerény és igénytelen viszonyok között élő Hajdudorog nem is nyújthatja azokat a kulturális feltételeket, melyekre a püspökség méltán számít s amelyekre nem elég csak annyit mondani, hogy majd lesznek. Igénytelen viszonyoknak nem szabad kiténni a püspökséget, mert ez elsekélyesíti mire a méltó dimenziókat elérné a székhelynek választott város fejlődése. Hogy Hajdudorog milyen nehezen felel meg még annak is, hogy idegen vendégeit elszállásolja, mutatják a felszentelési ünnepség nehézségei, mikor tisztán csak azért kellett szerénykedni, mert a kis város viszonyai impozánsabb ünnepséget — ami pedig méltán lehetett volna — nem bírt volna meg.

Amellett félreeső fekvése olyan nagyok, mely súlyosan rontja a székhelyre való igényeit. A székhelynek olyan vasúti összeköttetésekkel kell bírnia, hogy az a hívek által mindig a legkönnyebben

megközelíthető legyen. Ha ez nem lehet meg, szenved az intenzív kormányzat kívánalma és nem alakulhat ki a gyakori érintkezés hiánya miatt hívek és főpásztor között az a szoros kapcsolat, mely az egyházmegyei belélet egyik legfőbb erőssége. Hajdudorogot még egészen közeli vidékről is egy egész nap, vagy két nap lehet megjárni. A székhelynek feltétlenül fővonal mellett kell lennie. Egy vicinális végén fekvő városkának élete sohasem tud úgy bekapcsolódni az országos dolgokba, mint egy olyan város, mely vasúti fővonal mellett fekszik.

Még ezeken kívül nem lehet figyelmen kívül hagyni a félreeső kis helynek egy igen végzetes hátrányosságát, azt hogy: *maláriás*. Maguk a hívek, a papság tudja legjobban, hogy Hajdudorog és környéke igen gyakori színhelye az oly veszedelmes malária betegségnek. Az ilyen helyről menekül, aki teheti, hát akkor hogy lehetne egy nagy intézményt valósággal a torkába állítani egy állandóan fenyegető veszedelemnek. Hiszen a jövő generáció tartózkodási helyéről, a gyermekeink egészségéről van szó, kik éppen életük ifju éveit töltenek ott, mikor a szervezet a legfogékonyabb mindenemű betegségekkel szemben. A papság és hívek serege bizonyosan számolni fog e körülménnyel, mielőtt döntene gyermekeinek sorsáról.

Amint látjuk, a székhely megválasztásának szempontja oly sok feltételre bomlik szét, ha azt körültekintéssel véggezzük, hogy szinte aggódni lehet, vajon lesz város, mely mindeme feltételeknek megfelelően. A szóbajöhető városok között valósággal páratlanul áll e tekintetben városunk, mely a legfontosabb igényeknek minden tekintetben megfelel. Csak a szerephez jutó egymásra licitálásnak tudható be, hogy mellette még más városok is szóba jöhetnek. Azonban Nagykároly városa e tekintetben is a

tettek a kegykép számára s a Szent Szűz tiszteletére.

1278-ban már plébániát kap a község; 1330-ban Frigyes, Salzburg hercege seke is gondos figyelemre méltatja a zelli kegyhelyet.

A máriazelli templom európai híre, milliók számára gondviselészerű hivatása hazánkban, Magyarországgal kapcsolatban kezdődik. Amint Nagy Lajos királyunk története elbeszéli, a nagy király 1363-ban az oszmanoktól szorongatott Uros szerbiai fejedelem segítségére sietett. A krónika a következően beszéli el a történetet: Huszezer ember élén állott szemben a király 80 ezernyi ellenségnek. Csak mélységes hit a szent ügyben és bizalom az isteni segítségben lehettek megmentői. Amint tábori sátorában egy reggel felvirradt, mellén találta a háboruiban is magával hordott s a zelli kegyképet ábrázoló Máriaképet. Ősi hittel, hagyományos magyar Mária tisztelettel kezdi meg harcát s a négyszerte nagyobb ellenséges seregén fényes diadalt aratott.

Hálatelt lélekkel, alázatos hittel, királyi szívvél zárandokol a csodás győzelem után diadalmas hadseregének egy részével Máriazellbe, hogy köszönetet mondjon, hogy kérjen, hogy áldozatot hozzon. Megéppített fogadalom-

ból a szép és nagyarányu háromhajós bazilikát, majdnem úgy, ahogy mai nap is áll a középső gyönyörű gótstílusú tornyával. Helvreállítatja a kegykapolnát s mint legkedvesebb emléket a maga és felesége nászruháját ajándékol adja a templomnak.

Edűig szegényes templomnak voltak csak gazdagodó lelkű zárandokai; egy magyar király kellett hozzá, hogy idegen földön nagyhirű, gazdag templom jelentse az áhitat-áldotta szent helyet.

Zsigmond királyunk 1429-ben védlevelet állított ki a zelli zárandokok számára s az 1442-ban megtartott bázeli zsinaton is gondja van a zelli zárandokokra. Ugyancsak ő építeti Máriazell határában egy kupalaku hegynek, az u. n. Kreuzbergnek csúcán a boldogságos Szűz és Szent Zsigmond tiszteletére a szép fekvésű, ma is épségben levő ugynevezett Zsigmondkapolnát.

Királyaink közül 1454. táján V. László is meglátogatja Máriazell.

Különös, nagy tisztelője volt a zelli szűznek Esterházi Pál herceg, Magyarország nádora, aki 58 ízben zárandokolt el Máriazellbe s a kegyhelynek mindig áldozatos lelkű jötevője volt.

III. Károly magyar király 1703-ban volt először M.-Zellben, midőn Spanyolország királya lett. 1715-ben feleségével jött s az 1722-iki zárandoklata alkalmával ajándékozta meg a templomot azzal a tömör, óriási nagy esüstkeresztel, amely ma is a bazilika főoltárának díszé. 1728-ban elhozza magával leányát a későbbi magyar királyt, Mária Teréziát is, aki itt járult először az Ur asztalához.

Ha a zelli templomot és a kincstárt kezünkben a bazilikát és kincseit ismertető be-
dekkerrel végigjárjuk, igen sok helyen ráakadunk Mária Terézia magyar királyasszony áldozatkészségére. Ami engem leginkább meglepett, az a kegyoltárnak tiszta esüstből való áldoztató rácsa s a kincstárkapolna remek ötvösművű s 100 ezreket érő sárgaréz-oltára.

Nagy Lajos idejében mi magyarok adtunk díszes bazilikát a zelli Szűznek s a francia háboruk idején ugyancsak mi magyarok adtunk menedéket a zelli bazilika kincseinek. Az 1802-iki francia betörés alkalmával a zelli kincsek először Grazba, majd onnan a vas megyei Szent Gotthárdra, majd Türjére kerültek megőrzés végett. Az 1809-iki francia háborukor pedig Temesvár adott menedéket a zelli bazilika könyv-kincseinek.

POLENAI GYÓGYVIZ

Természetes égvényes savanyuviz-forrás. Különleges szegőmorhaj és köszvény ellen. Kitűnő izű, igen üdítő ásványviz. Tejjel vegyítve a legjobb nyálkaoldó szer. Borral vegyítve a legjobb fröccs. Tekintettel a járványos időre, ezen viznek egy asztalnál sem szabad hiányoznia. :-: * Kapható mindenütt!

legelőnyösebb perspektívát mutatja. Szó van arról is, hogy a város által felajánlott 200,000 K készpénzbeli és 400,000 koronát meghaladó telekbeli hozzájáruláson kívül a püspökség ügyével igen melegen foglalkozó előkelőségek az eddigieket és felülmuló nagyobb adományokkal fogják a mi városunk kilátásait utólrhetetlen mértékben fokozni. Mi tehát előnyeinknek biztos tudatában virágos reménységgel és bizton tekinthetünk a kérdés megoldása elé, mert a püspökség fontos érdekeit szem előtt tartó józan belátás egyedül Nagykároly városát tarthatja a megfelelő székhelynek.

Szatmár a miniszterelnök előtt.

Tudjuk, hogy Szatmár abból az alkalomból került a miniszterelnök, gróf Tisza István elé, hogy neki a városi díszpolgárságáról szóló oklevelet átnyujtsa. Ugy kell lennie, hogy Tisza István gróf Szatmár város e hódoló ragaszkodására úgy országos ténykedéseivel, mint a város iránti jóakarásával valamiképpen részvevő volt. Maga a küldöttséget vezető dr. Vajai Károly, polgármester mondta: „Engedje meg Nagyméltóságod, hogy záró szavakként azon szerény kérelmet is előterjesszem, hogy azon jóindulatát, amelynek városunkkal szemben már eddig is tanujelét adta, tartsa meg továbbra is a most már bensőbb kötelékkel is hozzáfűzött városunk iránt s országos gondjai között is támogassa városunk jogos törekvéseit.”

Sajátságos azonban, hogy ugyanakkor odavágja Szatmár polgármestere a miniszterelnök elé az épen nem igazságos vádat, hogy „Szatmár-Németi szab. kir. város polgársága a mindenkor államkormányzat elenyésző csekély támogatása dacára, századok óta híven őrt áll a messze északkeleten, a nemzetiségi nyelv határon, a magyar hazafiság és kultúra mellett, — igyekszik önerejéből megvalósítani mindazon intézményeket, amelyeket a modern városi élet méltán megkövetel. — Rohamosan és biztatólag megindult fejlődésében, sajnos, városunkat

is megállította az országszerte bekövetkezett súlyos pénzügyi és közgazdasági helyzet s aggodva tekint a bizonytalan jövőbe városunk polgársága is és mindegyre ijeszttöbben jelentkezik minden foglalkozás körében a pusztulás.”

Tehát míg egyfelől a nagyfokú állami támogatás szükségét jelzi, addig a multa vonatkozólag csak mostoha elhanyagolást vádol Szatmár város polgármestere a kormánnyal, illetve, a mindenkor kormányokkal szemben.

Mi, akik itt a közelben vagyunk a dolgok szemlélői, nagyon jól tudjuk, hogy mennyit tett Szatmár az „önerejéből”, itt, a messzi északkeleten. Taktikának igen jó, de igazságnak nem, mindig azt mondani, hogy ime, Szatmárt a „mindenkori kormányok” nem támogatják. Hát ez már igazán alaptalan vád. Szatmár leginkább azt teszi az öszerejéből, hogy mindig ezt kiabálja. E közben pedig megkap mindent, kulturpalotát, hivatalokat, intézményeket.

Ha panasza van ok itt, a messzi északkeleten, akkor csak mi panaszkodhatunk, akik épen olyan fontos missziót teljesítünk az állam szolgálatában e nyelvhatáron, mint akár város-szomszédunk. És mi vagyunk azok, akik igazán semmi támogatásban sem részesülünk a mindenkor kormányoktól, hanem pusztán a magunk erejéből jutottunk oda, ahol vagyunk.

Azonban úgy látszik, ez csak igazság s mint olyan arra van hivatva, hogy örökéletű legyen. És sajnos, míg hozzá nem kezdünk mi is a követelőző panaszkodáshoz, a taktikázáshoz, áldozatai leszünk az egyenességünknek. Mert azt úgy kell tenni, ahogy a mellékelt minta mutatja. Még ha hálás hódolatot viszünk is, súlyos igazságtalanságokat, méltánytalanságot kell felpanaszolni s akkor jön minden, csak kérni kell.

Szabálytalanság az árvapénzek kezelése körül.

Egy belügyminiszteri rendelet kimondja, hogy a megyei árvák pénzét a megye területén fennálló pénzügyintézeteknél kell elhelyezni. Ami eddig a józan belátás és méltányolás elve

alapján követett eljárás volt csupán, e miniszteri rendeletet megkapta a maga törvényes, jogszerű alapját. Mert a dolog úgy áll, hogy eddig se igen vitték el az árvák pénzét más vármegyék pénzügyintézeteibe. Most azonban az eddigi eljárás, törvényes alapot nyert, melytől eltérően nem lehet eljárni többé és ha eddig volt is valami más értelmű kezelés az árvapénzeket illetőleg, azokat most mind meg kell változtatni e rendelet irányelve szerint.

Annak ellenére, hogy az említett min. rendelet világosan intézkedik az árvapénzek kezeléséről, Szatmár vármegyében fennáll az a szabálytalan állapot, hogy Szatmár városának törvényhatósága alá tartozó, Szatmár város területén levő pénzügyintézeteknél is van az árvapénzekből elhelyezve.

Ne tévesszen meg bennünket az a körülmény, hogy Szatmár városa földrajzilag a megye területén fekszik. A miniszteri rendelet szelleméből világosan kidomabolódik, hogy a megyének, mint jogilag vett területnek érdekeit van hivatva biztosítani. Szatmár városa pedig külön törvényhatóság. Csak is földrajzilag van a megye területén, de jogilag és az ebből származó viszonylataiban olyan különálló terület, mint akármelyik más vármegye, vagy idegen város.

Nehogy azt gondoljuk, hogy ez a jogi disztinkció csak szószálhasogatásnak jó és reális eredmény nélküli. Mert a jogi helyzettel, azaz, hogy Szatmár külön törvényhatóság, számos döntő súlyú körülmény jár, főképen pénzügyiek, azaz anyagiak. Úgyanis a szatmári pénzügyintézetek nem viselik a vármegyei közterheket, nem fizetik azt a vármegyei pótdadót, mellyel a vidéki megyei pénzügyintézetek oly lényeges összeggel járulnak a terhek viseléséhez. Akkor hát hogyan is lehetne nekik abban a kis előnyben is részesülni, melyet a betétek gyarapításával céloz a Belügyminiszter a megyei pénzügyintézeteknek juttatni, mikor az árvapénzeket náluk rendeli elhelyezni. Ennek a rendeletnek minden intenciója az, hogy az egy vármegyében levő intézmények egymás támogatására legyenek. Ezzel a józan és méltányos

1857-ben ünnepelte Máriazell 700 éves jubileumát. Szomorú idők jártak akkor hazánkra. A 48-as eszmék guzsa törve; jobbaink lángszava elnémítva, a munkára kész, dolgos magyar kéz megbénítva. Reménykedve, félve álltuk körül oltárainkat s az Istentől vártunk már csak csodás szabadulást. Majdnem csodába, legendaszamba menő jelenség történik ez évben. A boldogemlékü Szcitovszky hercegprimás kiadja a jelszót: Magyarok, Máriához! S harmincezer magyar zarándoklat élén megjelen Szcitovszky a zelli Szűz oltára előtt. Harmincezer hívő, máriatisztelő lélekből fakad ki az elfojtott keserv, a szent fájdalommal magasztosult panasz. Harmincezer magyar ajakról szállt az ima a zelli Szűzhöz jobb sorsért, szabadulásért...

Ennek a gyönyörű zarándoklatnak emléket nem szemlélheti magyar ember meghatottság nélkül a zelli kincstárban. Az országalapító Szent István jutott eszembe, midőn Szcitovszky-nak ezüstbe öntött szobrát megpillantottam, ahogy hívő-lélekkel, imádságos szívvvel, remegő kézzel ajánlja fel a magyar koronát a Szent Szűznek...

A bazilika magyar vonatkozása berendezéséből a következőket említem föl. A főbejáró

ballján áll Nagy Lajos királyunk kitűnően sikerült szobra, kezében a Mária szoborral; a szobor felírása az alapítás rövid története. A portálé diadémmezőjében a többek között Nagy Lajos diadalmas csatájának reliefje látható.

Benn, a bazilikában, a baloldali mellékoltárok magyar vonatkozásúak. Az első kápolnaszerű mellékoltár Szent László magyar király oltára a szent király fából készült, megezüstözött szobrával. Az oltár Szelepcsényi György magyar hercegprimás áldozatkészségéből áll; Szelepcsényi, végakarata szerint, az oltár alatt pihenő örök álmát.

A harmadik kápolnában Szent Katalin oltára van, amelyet 1680-ban Eszterházy Pál herceg és felesége ajándékozott.

A negyedik kápolna Szent István király tiszteletét hirdeti; az oltárt 1742-ben Bornemisza János magyar ur állította.

Az ötödik kápolnában Draskovich Miklós gróf és felesége gróf Nádasdy Krisztina Szent Imre herceg tiszteletére emeltek oltárt 1670-ben.

Az idő int. Szeretném, ha hallgatóimat végigvezethetném a bazilika kincstárán, amely milliókat ér. Amit művészet, izlés, lelemény kitalálhatott kincsekben, azt mind felhalmozta itt

az áldozatkészség és szeretet. Nem tudok leírásába kezdeni azoknak az emlékeknek, amelyek magyar szívek szeretetéből, magyar kezek áldozatkészségéből kerültek a kincstárba. Csak az adományozók nevét említem. Legjobbaink közül valók: Nagy Lajos, Korvin Mátyás, III. Károly, Mária Tezéria, I. Ferenc József, b. e. Erzsébet királyasszony, az uralkodók közül. — Batthányi, Csáky, Eszterházy, Eötvös, Festetics, Hunyadi, Illésházy, Inkey, Karácsonyi, Péchy, Szapáry, Somogyi és Zichy arisztokrata családok tagjai. — Eszterházy Imre, Meszlényi Gyula, Timor, Szcitovszky, Szelepcsényi, Bende, Szláby, Lollok, a főpapok közül. — Iankovics, Jurkovic és a Rakovszky családok tagjai. És sokan, akiknek nevei csak az Élet Könyvében vannak feljegyezve.

Kétszer voltam Máriazellben. Mindannyiszor, mikor visszafordultam e magyar emlékektől megszentelt kegyhelyről, ez a gondolat támadt lelkemben: Nagy, erős védőasszonya lehet e hazának, amelynek fiai évszázados, hagyományos, ihletett szentséggel csüngnek a Mária-kultuszon.)*

*) Adataimat P. Rodler G.: Kurze Geschichte und Beschreibung der Basilika und Gnadenkirche Maria-Zell in Steiersmark című műveiből szedtem.

: Modern ruhafestés : **Hájtájer Pál** Legszébb ruhatisztítás bármily divatszinre. **Vegyileg száraz uton!**

Nagykároly, Széchenyi-utca 34. sz. a róm. kath. elemi fiúiskola mellett.

szándékkal a megyei törvényhatóságoknak, mint az állami élet oszlopainak erősítését célozza a kormány. Az egyes törvényhatóságokon belül a legteljesebb kapcsolatba hozza az egyes intézményeket és az egyik törvényhatóság érdekeit megvédi a másik ellen.

Szatmár városában, mint külön törvényhatósági területen levő pénztintézet épen úgy nem élnek a megyével közös életet, mint bármelyik idegen megye. Nem viselik azokat a megyei terheket, mint amelyeket a többi, vidéki pénztintézet visel. Tehát az a meglevő állapot, mely szerint az árvapénzek egy része szatmári pénztintézeteknél van elhelyezve, mint az említett rendelet szellemével össze nem férő állapot szabálytalan s így haladéktalanul megszüntetendő, mire az illetékes körök figyelmét ezenel felhívjuk.

Szegény gyermekek felruházása.

Városunk jótékony nagyszonyának, özv. gróf Károlyi Istvánnéknak védnöksége alatt álló Nagykárolyi Jótékony Nőegylet ez évben is teljesítette a magára vállalt nemes hivatást, előterjesztette a ruhátlan, szegény gyermekek kérését a nagyközönségnek. Fáradságot nem ismerő buzgalommal járt el benne, hogy a jótékony lelkek szíves hozzájárulását e nemes cselekedethez megnyerje és az adományokat összegyűjtve, rendeltetési helyére, fázó gyermekek didergő kezeibe lerakja. 1710 K 78 f gyűlt be a kegyes adományokból és azonkívül nagymennyiségű ruhanemű. Kivették részöket a felsegélyezésből a város minden rendű és rangu egyénei. A kis varrólányok kezük munkájával, a ruhák ingyenes megvarrásával, a tehetősebbek ruhaneműik és anyagok adományozásával növelték az adományok mennyiségét. Mult számban leköszöltük az adakozók egész névsorát. Nem is gondolhatja az olvasó, hogy az azok között szereplő „urak” és „urnők” kis diákok, polgárista leányok, varróleányok is lehetnek. Pedig vannak szép számmal. Különösen szép buzgalmat tanusítottak a gyűjtésben és adakozásban a polgári leányiskola növendékei, kik ezzel mutatták ki legszebben, hogy gyöngéden érző, jó szívűk helyes vezetés alatt, nemes uton van.

A begyűlt adományok kiosztása folyó hó 22-én ment végbe a városháza nagytermében. A lélelemelő aktus ünnepies lefolyású volt. Debreczeni István polgármester szép beszédben köszönte meg az áldottlelkű Grófnő nemes buzgólkodását, melyet a városi jótékonyseg vezetése és hathatós támogatás körül kegyes volt kifejtteni. Majd egy kis leányka állott elő a gyerekek sorai közül és azok nevében megható, kedves köszönetet mondott a Grófnő előtt szívének jótéteményeiért. Majd a Grófnő külön-külön köszönetet mondott minden egyes urhölgynek és urnak, akik szívesek voltak közreműködni. Magunknak is kedves kötelességünk a leghálásabb köszönetet mondani Péchy Lászlóné urnőnek, továbbá Papp Béláné és Serly Gusztávné urhölgyeknek, kik nemes szívűknek minden buzgalommal és fáradhatatlan kitartással működtek közre a nemes munkában.

*

Utólag a szegény gyermekek felruházására a következők voltak szívesek adakozni: Gróf Károlyi Gyuláné 100 K., Farkas 30 K., Özv. Moson Györgyné 2 K Ez összegből még utólagos segélyezés és felruházás teljesített. Királydarócról Baróthy Józsefné urnő volt jószágos a mulikor jelzett 60 drb. ruhaneműt adni. Hálás köszönet mindenkéért. A fűbbeliket Papp László cipész szállította, Helyben.

Papp Béláné és Andrásy Mária urnők igen sokat fáradoztak a szegény ruhák elrendezésén, amiért sok hála illeti őket.

HIREK.

TÁJÉKOZTATÓ.

A Régi Kaszinó könyvtára nyitva van a délelőtti folyamán.

A Polgári Kaszinó könyvtára nyitva van minden nap d. e. 12 órától 2-ig.

Kanonoki kinevezés. A király dr. szentgyörgyi Jordán Károly szaniszlói apát-plébánost, t. b. kanonokot a szatmári r. kath. káptalan kanonokjává nevezte ki. A nagy tehetségű, nagy-képzettségű, érdemekben gazdag és kiváló férfiú kinevezésével az első eset ez, hogy a szatmári r. kath. egyházmegyében a nagykárolyi esperesi kerület lelkeszei közül érjen valakit kitüntetés. A kiváló főpap kitüntetésében az érdem elismerését és egyben a nagykárolyi esperesi kerület mellőzésének megszüntét is látjuk s mikor előtört örömnünknek adunk kifejezést, reméljük, hogy a kerület más kiváló képességű lelkészeinek érdemei sem maradnak majd elismeretlenül.

Pénztárvizsgálat F. hó 28-án Debreceni István, polgármester a városi pénztárt megvizsgálta és rendben találta.

Kinevezések. A király Domby Zoltán vámosmikolai járásbíró a szatmárnémeti ügyészséghez ügyésszé, lovag Berks Lajos debreczeni törvényszéki jegyzőt pedig a nagyszomkuti járásbíróskárhoz albiróvá nevezte ki.

Volt nagykárolyi tisztviselő áthelyezése. A m. kir. pénzügyminiszter Mező Károly pü. számtanácsost, segesvári számvevőségi főnököt, hasonló minőségben a zilahi kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghelyezte át.

Eljegyzés. Szigeti Endre, a torontálmegyei Pancsován állomásozó szemlész jegyet váltott Mérken Szolomayer Jusztinával.

Eljegyzés. Vilhelm Mariskát eljegyezte Erni Ferenc kereskedő Vállajon.

Felolvasó Est. A nagykárolyi Oltáregyesület 1913. december 7-én vasárnap felolvasó estét rendez a Katolikus Legényegylet dísztermében a következő műsorral: 1. Ünnepi Előadás — Vidakovich Dániel főgimn. igazgató. 2. Zongoraszám. — Énekli Szőke Béla nagybányai rk. plébános., zongorán kíséri Gábor Inka. 4. Várady Antal: Judás. — Szavalja Dániel Katóka. 5. Dalok. — Szőke Béla, kíséri Gábor Inka. 6. Valami hibája van. Vigjáték 1 felvonásban. Előadják: Dr. Lussan André orvos. — dr. R. Nagy József, Cecil, neje — Gáspár Magda. Balancourt magánzó. P. Kovács Aladár. — Nazeti szobaleány — Hetei Józsa. — A hölgyeket kérjük, hogy kalapjaikat szíveskedjenek a ruhatárban elhelyezni. Helyárok: I-X. sor 2 K. ülőhely, a többi 1 koronás ülőhely. Deák-

jegy 50 fillér. Jegyek előre Góznér Kálmán és Pucser Károly urak dívatáruüzletében válthatók, s előadás napján a pénztárnál esti 5 órától kezdve. Az előadás kezdete este pont 6 órakor.

Esküvők. Ma egy hete tartotta meg Kürthy Károly ref. s. lelkész, vallásnár esküvőjét Vida Rózsikával. Az esketési szertartást Nyeste István biharmegyei lelkész, a vőlegény volt iskolatársa és jóbarátja végezte, magos nivóju, szép beszéd kíséretében. Násznapok voltak: Rédei Károly és ifj. Vida Sándor. A menyasszony szüleinek lakásán tartott lakodalmon nagyszámú rokonság vett részt. Hatásos felköszöntőket mondtak: Rédei Károly és Pálur István. Megjelent a „Protestáns Társaskör” küldöttsége is, Luczay János egy hatalmas bokrétát nyújtott át az új párnak. Kürthy, ki évek óta fáradhatatlan buzgalmu, lelkes vezetője az egyesületnek, a ragaszkodás és elismerés e kedves jelét a tőle megszokott szép szavakkal köszönte meg. A lakadalom a legintimébb, kedves hangulatban folyt mindvégig. — Ugyane napon tartotta esküvőjét Nagy Elek kórházi gondnok is özv. Sarkadi Nagy Zsigmondnéval, Asztay Ágnes urnóval. A polgári esketést Debreceni polgármester, az egyházi szertartást Kincses István mátészalkai ref. lelkész, a vőlegény jóbarátja végezte. Tanúk voltak: Fiók Bertalan és Pallay Péter. Az esküvőt a menyasszony házána lakodalom követte. — Szintén szombaton vezette oltárhoz Kiszely Géza, az Ecsediláp tisztviselője Schnell Pál nyug. urad. erdész leányát: Jolánkát. A házasságkötést Debreczeni István kir. tan., polgármester végezte. Tanúk voltak: Fogarassy Károly és dr. Bálóczy Horváth Zoltán. Az egyházi esketési szertartás a róm. kath. plébánia templomban volt. Az esti gyorsvonattal az új pár nász-utra ment.

Felolvasó estély. A „Protestáns Társaskör” — mint már jeleztük — f. hó 30-án, vasárnap este fél 8 órakor, saját helyiségében, táncsal egybekötött felolvasó-estélyt tart a következő műsorral: 1. Monolog: Szabó Mariska. 2. Felolvasás: Sarkadi Sándor polg. isk. tanár. 3. Vonós négyes: Klasszikus és magyar darabok: Luczay Béla, Huszthy Sándor, Grabovszky József és Bortnyák Dezső. 4. Biró előtt: Herman Mihály és Bolemann Pál. 5. Komoly szavaltatok: Nagy Bertuska. 6. Magánjelenet: Hancsis Béla. 7. Csuplók: **. Ezen válogatott számokból összeállított műsor már maga garancia arra, hogy az estély látogatott lesz, melyre ez uton is felhívjuk az érdeklődők szíves figyelmét. Belépődíj: személyenként 1 korona. Jó zenéről, jóízű ételek és italokról gondoskodva van. Számos látogatást kér az Elnökség.

Nagykárolyi államsegély. A nagykárolyi zsellérrészi birtokosságnak a m. kir. földmívelésügyi miniszter a közlegelőn eszközendő fogsolás költségeire 100 K segélyt engedélyezett.

Körorvosi állások. Az elhanyagolt emberégségügyre már e tények is elég jellemzők, hogy hétről-hétre vannak megüresedett és megtelni nem akaró orvosi állások a vidéken. Jelenleg 3 állás van a megyénkben pályázat alatt. A szatmárkrassói körorvosi állásra a szatmári főszolgabíróskárhoz december 15-ig; a vállaji és érendrédi körorvosi állásra a nagykárolyi főszolgabíróskárhoz december 24-ig adhatók be a pályázati kérvények.

KARÁCSONYI ÉS ÚJÉVI VÁSÁR

HAAS FÜLÖP ÉS FIAINÁL.

SZÖNYEG ÉS BUTORSZÖVET GYÁROSOK RÉSZVÉNY-TÁRSASÁGA DEBRECZEN, Piac-u. 59. (Kaszanyitzky mellett.)

Szönyegegk.
Ágyelők.
Futószönyegegk.
Átalvetők.

Keleti szönyegegk.
Asztal és ágyterítők.
Függönyök.
Lábtörők.

Flaneltakarók.
Teveszörtakarók
Butorszövetek.
Kecskebőrök.

Valódi keleti
himzések és
diszpárnák
stb.

Mélyen leszál-
litott árak!!!

Pályázatok. Pályázat van hirdetve Miszótfalu és Győrtelek községekben aljegyzői állásokra. Portelek községben szülésznoi állás van üresedésben.

Államsegély legelőjavításra. A. m. kir. földművelésügyi miniszter Kaakszentmárton község volt urbéres községének 250 koronát, a Méhtelekinek 150 koronát hajlandó engedélyezni legelőjavítás céljaira, ha a birtokosság a miniszter által előírt tervet elfogadja.

Rendkívüli előnye lett az Apolló színháznak, hogy most már előről vetíti a képeket. A gép a karzaton van felállítva, nonnan a közönség feje felett repülnek a vászonra a legszébb képek. Minden műsor tartalmas és szép. Minden hétnél megvannak a maga szenzációi. Ma, szombaton d. u. és este mindenkor a teljes műsor keretében megy a rendkívül látványos sláger, „Az őserdők borzalmai”. Vadállatok, hatatmas természeti tünemények elevenítik a gyönyörű felvételt. Vasárnap a szenzációs hatású filmdráma megy „Négy évig vadember.” A gyönyörű programra felhívjuk az olvasóink figyelmét.

Új üzemezőtője van a kenyérgyár r.-t.-nak. Szakavatott, lelkiismeretes ember, kit gondos megválasztás után szerződöttetett a gyár, hogy e tekintetben is megtegye a magáét ama várakozások teljesülése érdekében, miket a közönség a kenyérgyár működéséhez fűzött. Ezzel a kenyérgyár a legmesszebbmenő kívánalmaknak is eleget tud már tenni. A feltétlen tisztaság, rend, a szakavatott vezetés a legelsőbb rendű munkát tudja produkálni, ami e téren csak lehetséges. Kenyere, süteménye utólérhetetlen jósága, miért a legnyugodtabb lelkiismerettel ajánlhatjuk a vevő közönség figyelmébe.

A Kath. Legényegylet estélye. A helybeli Kath. Legényegylet egymásután rendezte a sikerültnél sikerültebb műsoros estélyeket. A legutóbbi estélye, mely f. hó 23-án folyt le, az ideiek legsikerültebbje volt. A szép számban megjelent jövedvő közönség, a nagyszerű műsor felülmúlhatatlan sikerültt tettek. A tartalmas és szép műsori Ruff Antal szép szavallattal nyitotta meg, melyre Torner Erzsike viharos tetszéssel fogadott szép szavallata következett. Utána Szentiványi Béla kegyesr. főgimn. tanár élvezetesen megírt, tartalmas felolvasása következett. Beható tanulmányok alapján összeállított tanulságos és nyönyörködtető felolvasást tartott „Mariaczell magyar vonatkozásáról.” Az értékes cikket lapunk hasábjain hoztuk s különösképen felhívjuk rá az olvasó közönség figyelmét. Igen szellemes, mulattató vigjátékot adott elő egy ilyen ügyességében már gyakorlott gárda. A darab tartalma röviden az, hogy a fiúmei rendőrfőkapitány és balkezes jobbkeze, János rendőr, tulbuzgóságukban elfognak egy csibészt, ki bárónak adja ki magát és egy bárót, aki csibésznek öltözött. Az elegáns ruhájú betörőt előzékenyen elbocsátják s a másikat ártatlanul bebörtönözik. A tévedés kisl s a kapitány ur álmának, a rendjelnek, befellegzik. Kapitány volt Varecska J., rendőr Szabó Lajos, báró Bartha Zs. és csibész Bálintffy F. A szereplők ismert erői a nagykarolyi műkedvelőknek, ez a szereplésük is csak a róluk tartott jóvéleményünket tette még határozottabbá. Igen kedvesen, sok érzékkel alakított Lochmájér Mariska egy szaporabeszédű szobaciat. A helyes modort kitünően eltalálta, még jól is állt, hogy szaporán beszélt, de ha egy kicsit mégis lasabban mondja, kritikán felülálló alakítást produkált volna. Misike valóni akar c. vig páros jelenetet pompás előadásban játszott el Nagy Bertuska és Csatlós János. Mind a ketten a leggyakorlottabban, valósággal színészi kvalitásokkal játszották szerepüket. Nagy Bertuska bájosan és nagy érzékkel adta a durcás feleséget, Csatlós János pedig fölényes biztossággal a válással fenyegetődző férjet. A pompásan előadott szindarab élénk derültségben tartotta a közönséget, mely a szereplőket lelkesen tapsolta. Műsor után nyomban táncra perdült a nagyszámú fiatalság és szünni nem akaró buzgalommal járta a késő hajnali órákig.

Állatgészség vármegyénkben. Sertésvész a megye 7 járásában még mindig pusztít, ezenkívül lépfene 4 községben és szórványosan

rühkór, veszettség és takonykór fordult elő. Az ország 464 községének 2235 udvarában száj és köröm fájás fordult elő, így tehát a mult héttel szemben a járvány terjedt.

A szaniszlói aljegyzői-választás. A szaniszlói aljegyzői állásra a választást e hó 21-én ejtette meg Madarassv István járási főszolgabíró. Az állásért folyamodtak: Topscher Gyula korondi lakos, Ember István fábiánházi aljegyző, Lébi ábrahám kányaházai és Simon Lajos blenkemezői lakos. Járási főszolgabíró Topschort és Embert jelölte, mert a többi pályázó kérelme nom volt kellően okmányolva. A választó közgyűlés Topschor Gyulát egyhangulag megválasztotta.

Országos álltvásárok vármegyénkben. December 1-én Csengerben, Sárközön; 2-án Nagyecsedben; 9-én Nagykárolyban; 11-én Erdődön; 15-én Fehérgyarmaton; 16-án Aranyosmegyesen; 18-án Királydarócson; 19-én Hagymáslápón; 23-án Krasznabélteken.

Betörés. Boros János érendrédi, Latino-vics tanyán lakó ispán feljelentést tett, hogy bezárt szobájából, f. hó 13-án, míg ő távol volt, iróasztalából ismeretlen tettes egy száz koronás bankét elloptott. Bódi őrmestet és Zaharán csendőrből álló járrór azonban ki is derítette, hogy, a betörést Asztalan András gépész követte el, ki álkulcsal hatolt be a szobába.

Verekedésért jelentette fel a csendőrség Hom János, Hom Mihály és Korber György kisdengelegi lakosokat, kik ittas állapotban utcai verekedést rendeztek.

Két távirat. Az egyik:

Csendőrör

Szatmármegye

Szaniszló

Királyhida.

Drótválaszt Reszler István 33 éves, Tamás László 50 éves csomaközi lakosok hová, micélből utaznak, nem szöknek-e utlevél nélkül Amerikába, buncselekmény nem terheli-e őket.

Határrendőrség.

A másik:

Határrendőrség

Királyhida.

Reszler István és Tamás László csomaközi lakosok utlevél nélkül akartak szökni Amerikába, itt buncselekmény őket nem terheli.

Mizsei őrmester.

És a két amerikai magyar azóta tán itthon is van.

Kimit lel, azé! Így gondolkozott Szilágyi György érendrédi polgár s ugy is lön, miként gondolá. A felesége lett egy órát, mit ő eladott Tóllor István dengelegi órajavitónak 4 koronáért. Ott azonban az óra régi gazdája Truczky Mihály ráismert az elveszett jószágra s a tulajdonjog körül homályos véleményvel levő Szilágyit jogtalan elsajátítás vétségéért feljelentette.

Ati szakaszvezető volt. A mátészalkai vásárban a Berger-féle korcsma előtt nagy verekedést rendeztek a falusi vásáros legények. Kazamér Pál, Kazamér András és Kazamér Imre nyircsaholyi legények alaposan döngették Bartha András csaholyi és Kun Menyhért szaniszlói legényeket, mikor a csendőrség a helyszínre érkezett. A járró elő akarta állítani a verekedő testvéreket, de a Pali ellenszegült, mert ő katonáéknál szakaszvezető volt és tudja mi a mőres. Így hát nem volt mit tenni, meg kellett vasalni a renitens legényt.

Rémes gyilkosság és öngyilkosság.

Két halott, egy sebesült.

Egy borzalmas vérengzés remegtette meg az emberek lelkét f. hó 26-án reggel. A Lubysonon egy hibbant eszű ember rálőtt nevelt leányára és annak a férjére, majd elvágta a maga nyakát és azután az oldalába lőtt.

Kiirtja a családot...

Tóth Sándor már régebbi idő óta foglalkozott azzal a rémes tervvel, hogy kiirtja a családját. Elszólásaiból és fenyegetéseiből ezt vette ki a család és a szomszédok. Azonban az ember mindig igen csendesen viselkedett, nem is gondolta senki, hogy magában olyan pokoli tervet forgat. A szörnyű nap reggelén behívta a nevelt leányát, a fiatal asszonyt, Papp Erzsébetet. Zord képpel ráparancsolt, hogy kóstolja meg a teáját, mert az meg van

mérgezve.

Az asszony jól tudta, hogy fölösleges az egész dolog, hát vonakodott megkóstolni. Ezen az öreg ember annyira felháborodott, hogy rálőtt. A lövés zajára berohant a férj, ki látva a rémes tettet, az öregot a kályhához vágta s a meglőtt feleségéhez sietett. Mig azt emelte fel a földről, a feltápáskodó ember reá lőtt. A lövés a szívhez közel találta, de nem halt meg. Tóth Sándor látva, hogy mit tett, elvágta a nyakát és oldalba lőtte magát.

Két halott.

A fiatal asszony nyomban a lövés után meghalt. A gyilkos pedig a kórházba e hó 28-án reggel 7 órára, miután a rendőrség kihallgatta, szintén meghalt.

A sulyosan megsebesült Zsigmond Sándor, a veje, a nagykarolyi kórházban fekszik sulyos sebével. Az orvosok véleménye szerint felépül, már jobban is van. Ha esetleg szükség lesz rá, felviszik Pestre.

A már valott gyilkost felesége kívánságára fel fogják boncolni, amennyiben azt vallotta a Csorba rendőrkapitány előtt, hogy őt mérgezett teával itatta meg a családja. Így akarják az alaptalan vád alól tisztázni magukat a szerencsétlen hozzátartozók. — Tóth Sándor azt vallotta, hogy a család őt megmérgezte. Este teát ivott s attól egész éjjel rosszul volt. Ezért akart reggel megbizonyosodni, hogy tényleg mérges volt-e a teája. A nevelt leányára azért is lőtt rá, mert az nem akarta a teát megkóstolni. A vejét pedig azért lőtte meg, amiért az a kályhához vágta. Kétségtelen dolog, hogy abnormális emberről van szó, de azért volt a cselekményében büntetendő természetű vonás is. Mindez elkerülhető lett volna, ha nem állunk a kórházakkal, elmeógyógyintézetekkel olyan nyomoruságosan, hogy közveszélyes örültek szabadon járhatnak és ölhetnek.

Menyasszonyi ékszerek, jeggyűrűk órák és alkalmi ajándék tárgyak legolcsóbban beszerezhetők
KOSTYA JÁNOS
ékszerész és órás üzletében
Debrecen, Széchenyi-utca 1. szám. Ref. kistéplom mellett.
Javítások jutányos áron.

Magyar cselédből amerikai gyárosné!
Szegedről jelentik: Szabó Veron öttömös tanyai kis parasztleány cselédnek állott be évekre. ez előtt Klein István szegedi kereskedőhöz. A feltűnően okos, tiszta kis leány megtanulta mindazt, amit a középiskolai diákok tanulnak, egy angol nevelőnőtől elsajátította az angol nyelvet és elszegődött szobalánynak egy washingtoni családhoz. Azóta csak most érkezett róla először hír. Levelet írt szülőinek az öttömös tanyára s a levelet a boldog parasztszok behozták Szegedre Kleinének megmutatni. Azt írta az idegenbeszakadt magyar leány, hogy az amerikai családnál megismerkedett egy angol mérnökkel, a ki feleségül vette. Pénze volt férjének, vállalkozásokba kezdett és most nagy vasgyára van Washingtonban, a hol kétszáz munkás dolgozik, ezek nagyrésze magyar. Az öttömös kis parasztházban most bizakodva várják az amerikai gyárosnét, aki megígérte, hogy a nyáron hazalátogat néhány hétre.

**Eladó Fedeles hintó,
alulirotnál: jégszekrény,**

KEMÉNY KÁLMÁN,
uradalmi intéző
Zsuzsanna-major.
U. p.: Szaniszló.

**keltető-gép,
méhes és bor.**

Baromfi,

**szarvasmarha és
hizott sertés.**

114/I. 1913. vhtó. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t.-c. 102. és az 1908. évi XLI. t.-c. 19. és 20. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szatmári kir. járásbírósnak 1912. évi 24990, 26859 számú végzéseket közzétesztében Dr. Tóth Zoltán, dr. Adler Adolf, Melinda László ügyvéd által képviselt Nagykárolyi Hitelbank, nagykárolyi Takarékpénztár Egyesület és nagykárolyi Keresk. és Iparbank javára össz. 17009 K f. s jár. erejéig 1913. évi július hó 16-án foganasított biztosítási végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2486 koronára becsült következő ingóságok u. m. butorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagykárolyi kir. járásbírósnak 1913. évi V. 887/2 sz. végzése folytán 17009 korona tőkekövetelés, ennek 1913. évi május hó 20. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj s eddig összesen 593 K 50 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig a fizetett összegek betudásával Nagykárolyban adós lakásán Jókay-utca 7 sz. atatt leendő megtartására 1913. évi dec. hó 11-ik napjának d. u. 2 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Kelt Nagykárolyban, 1913. évi november hó 26. napján.
Rosenfeld Zsigmond,
kir. bír. végrehajtó.

Füstös-féle előnyomda
kézimunka és rövidáru üzletében
harisnya fejelések,
színes és fehér himzések a
legszebb kivitelben készülnek.
DEBRECZEN, Egyháztér 3. sz. alatt.
A nagytemplom mellett.

CZIPÓ NAGYÁRUHÁZ!**Ismét megnyit**

a tavasszal már itt volt

czipó nagyáruház

a volt helyiség, **Kereskedelmi és Iparbank palota sarok helyiségében,** hol jelenleg a **legjobb minőségű férfi és női amerikai cipők óriási választékban** egységes árak mellett kaphatók u. m.:

Női cipők chevró barna fekete lak, minden létező fazonban K 7-50

„ „ valódi amer. bőr bélyéssel „ 10-50

Férfi vegyes cipők K 8-50

Férfi cipők amer. bagaria duplatalp, barna, fekete különleg. K 13-50

„ „ vadász, orosz, bagaria teljesen vízmentes. „ 17-50

Mielőbbi látogatást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

STERN LAJOS.

Czipo nagyáruház!

AMERIKAI CZIPÓK NAGY VÁLASZTÉKBAN.

403/I. 1913. vhtó. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t.-c. 102. és az 1908. évi XLI. t.-c. 19. és 20. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagykárolyi kir. járásbírósnak 1913. évi V. 341/3. számú végzése következtében Dr. Vetzák Ede ügyvéd által képviselt nagykárolyi takarékpénztár egyesület cég javára 3676 K 16 f. s jár. erejéig 1913. febr. 20-án és 1913. aug. 10. foganasított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 3620 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lábasjóság rozs stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagykárolyi kir. járásbírósnak 1913. évi V. 341/3 számú végzése folytán 3676 korona tőkekövetelés, ennek 1912. évi július hó 7 napjától járó 6% kamatai, váltódíj s eddig összesen 337 K 76 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig a fizetett összegek betudásával Gencsen adós lakásán Nagytea 79 házszám alatt és folytatólagos tanyán leendő megtartására 1913. évi decem. hó 15-ik napjának d. e. 8 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Kelt Nagykárolyban, 1913. évi november hó 27. napján.

Rosenfeld Zsigmond,
kir. bír. végrehajtó.

Vigyázz! Kékre festett kirakat! Vigyázz!

A nagy karácsonyi vásár megkezdődött.

Karácsonyi ajándékoknak valók a legjutányosabb árban beszerezhetők.

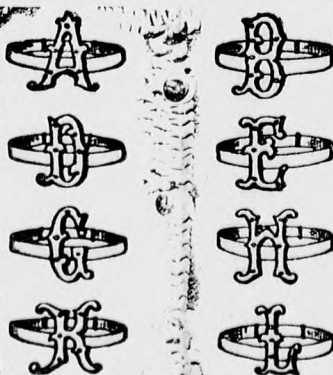
1 drb. finom selyem schal	K	1	60
1 „ diszkötény	„	—	70
1 „ schal kendő	„	2	70
1 mtr. bársony	„	1	50
1 „ blouse kelme	„	—	20
1 „ dőlén	„	—	34

Paplanok. Hencsertakarók. Ágygarnitúrák, vásznak, siffonok, mosóruk, csipkék, díszek, harisnyák, lélekmelegítők, stb.

Kosztüm kelmékben óriási választék.

MOLNÁR női-divat **Debrecen**
áruházában

Kossuth és Bathányi-utca sarok.
A debreceni színházzal szemben.

Karácsonyi és ujévi ajándékok**mélyen leszállított árban!**

A mostani rossz pénzviszonyok miatt elhatároztam, hogy a nálam levő **összes ékszerek, arany és ezüst neműek, ugyszintén china ezüst tárgyaknak, valamint tajték és borostyán áruinak, beszélő gépeknek és hanglemezeknek, a híres Pathé-féle tü nélkül játszók is, azonkívül a világszabadalmazott Fischer-féle betűgyűrűket, ami minden újra pászol és csak nálam kapható, karácsony és ujév utánig, hogy nagyobb forgalmat csinálhassak, mélyen leszállított árban fogom árusítani.**

Tisztelettel

KEPETS HERMAN,
órák és ékszerész.

PUCSER KÁROLY

NŐI- ÉS URI-DIVAT ÁRUHÁZA
NAGYKÁROLY.

Tisztelettel értesitem az igen tisztelt vevő közönséget, hogy az

olcsó karácsonyi vásár

❁ megkezdődött. ❁
Amidőn ezen általánosságban nagyon olcsónak elősmert, tényleg alkalmi vásárra a hölgyek figyelmét felhívom, arra vagyok bátor kérni, hogy szükségleteik beszerzését mielőbb sziveskedjenek eszközölni, míg a nagy választék mindenben rendelkezé-

❁ sükre áll. ❁

Selyem blouz kelmék, angol szövetek, cretonok, gyapju delainok, általában az összes divatcikkek igen olcsó

karácsonyi áron

kerülnek eladásra. ❁

1 vég

50 rőfös Pucser féle vászon most csak
25.— korona.

Maradék szövetek féláron lesznek eladva.

Nagykároly, 1913. november hó.

Tisztelettel
Pucser Károly.

KIADÓ LAKÁS!

Vb. Vagner Lajos cég tulajdonát képező Fény-utcai házban

egy teljesen modern uri lakás

valamint egy jókarban levő istálló
1913. november 1-ére **berbe kiadó.**

Értekezhetni **Dr. Vetzák Ede** csődtömeg-gondnoknál.

Hirdetések

jutányosan

felvételnek!

Régi arany és ezüst tárgyakat legmagasabb árban veszek és becserélek.

WEISZMANN JAKAB

ékszerész es órás

Nagykároly, Deák-tér 4. (Spitz-ház.)

Ajánlja dusan felszerelt raktárát:
pontosan szabályozott

zsebóráit, ugymint **omega,**
zenit, **sveiczi preciziós órákat**
állandóan raktáron tartok.
(Inga fali és ébresztő órák.)

Mindenemü arany és ezüst
tárgyak a kir. fémjelző hi-
vatal által fémjelezve.

Brilliáns és gyémánt tárgyak
rendkívül olcsó áron.

Optikai cikkek legjutányosabb beszerzési forrás.

Kedvező részletfizetés.

Minden nálam vásárolt és javított órákért kezességet vállalok.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható droguériákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban,

Ne tessék elfogadni

kölniviz-szappant, kölnivizet és poudert, ha nincs rajta az eredeti és egyedül valódi, **de sokszor utánczott JOHANN MARIA FRANIA** Gegenüber dem Rudolfsplatz. Akkor sem szabad elfogadni helytelen és utánczott kölnivizet, kölniviz-poudert és kölniviz-szappant, ha az itt jelzett **eredeti készítmény** nem volna kapható az Ön lakhelyén, mert a **világhírű cég** magyarországi képviselése:

HOLCZER EMIL ZOLTÁN

Budapest, VIII. ker., Szigetvári-ut 16. szám.

Egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az **eredeti minőség.**

KLEIN JÓZSEF
posztóáruháza NAGYKÁROLY, Deák-tér.

Megérkeztek az őszi és téli felöltők,
férfi és fiu öltönyök,
gácsi, brassói és gyapjú
szövet-ujdonságok.

— Legjobb minőségű árak! —

Figyelmes kiszolgálás! — Intányos árak!

Debrecenbe utazók

szíves figyelmét felhívjuk

a **Törő-féle** Csapó-
utca 14. sz. a.

CSOKONAI VENDÉGLŐRE.

Vidékiek kedvenc
találkozó helye!

Izletes, jó, magyar házas konyha.
Tisztán kezelt italok.

(Állandóan friss kőbányai sör.)

Figyelmes és pontos kiszolgálás!

Társasvacsorákra, külön terem.
összejövetelekre

Tulajdonos:

NAGY ÁRPÁD, vendéglős
Debrecen, Csapó-utca 14. Telefon 1005. sz.

Karácsonyi vásár kezdését vette.

Legszébb karácsonyi
ajándék egy

női kalap,

melyet mélyen leszállított
árak mellett lehet
beszerezni

Lilienfeld divattermében
Nagykároly Nagyhajdúváros-u. 2.

Nyers szőrmeárak eladása.

Mindenféle bőrök, Perzsia,
Nutria, Opossum, Sealskin
stb. legnagyobb választékban
kaphatók

KATZ HERMAN

férfi-, fiu- és gyermekruha
áruházában

DEBRECEN, Piac-utca 43. szám. —
Dreher sörszarnok mellett.

Nagybani eladás
szücsök és szabók részére.

Telefon szám: 6-98.

A magyar hangszeripar uttörője.

A „modern” jelzőre ma csak azok az iparosok tarthatnak jogosan igényt, akik a technika minden vívmányát szolgálatukba állítják ipari termékeik előállításához, de ezenkívül szakavatott hozzáértéssel gondoskodnak ipari termékeik kereskedelmi elhelyezéséről. Csak arról az iparosról, akiben az ipari képzettség kivél a kereskedői tudás és szellem is megvan, állíthatjuk, hogy modern iparos.

A modern iparosok egy valószínű iskolalapítóját mutatjuk be Wágner A. Károly személynében.

Nemcsak elsőrendű, kiváló iparos, de kitünő, rátermett kereskedő is. Iparos a szónak legnemesebb értelmében, mert alapos ösmérője a szakmájának, a legtöbb hangszert kezeli és játsza; éveken keresztül karmester volt és számos saját találmányú hangszere van. Sikerének titka főleg abban rejlik, hogy amilyen nagykaliberű iparos, éppoly zseniális kereskedő is egyben, mert érti a módját, miként kell a hangszerkészítményeket ügyesen, a modern reklám megannyi eleven, ötletes és szípkázó eszközzel forgalomba hozni; de ez soha se történik nála az izlés rovására. — És nagy zsenialitása mellett az is bizonyít, hogy még a leghálatlanabb, legkevésbé felkapott és ösmert hangszercikkeket is képes népszerűvé tenni és a nagy közönség által megkedveltetni. — Kétségteljesen megállapítható az a tény, hogy mintegy tízezer fennállása alatt közönségünkben hatalmas méretekben fejlődött a zene és hangszerek iránti szeretet, ami szintén Wágner A. Károlynak érdemül tudható be, mert bebizonyítható immár, hogy ez a mindig szorgalmas, tevékeny iparos és kereskedő, ezerszámra hódított meg olyan egyéneket a zene iránt, akik eddig nem bírtak érzéssel és fogékonysággal iránta.

Jóleső érzéssel kell tehát regisztrálnunk a hirt, midőn ezt a vérünkbeli egyént kereskedői képességéért, tudásáért, lankadatlan munkásságáért, hangszereinek kiválóságáért érte el a külföld feletti, magas igényének elismerése.

A tavalyi londoni, párisi, milánói és genovai nemzetközi kiállításokat diadalmasan járta be Wágner A. Károly, a „Hangszer- király”-cég tulajdonosa és mindenütt a legnagyobb elismerést vívta ki a magyar hangszeripar és kereskedelem részére; ehován egyúttal mindenhol az őt méltán megillető aranyérmek, érdemkeresztek és díszoklevelek. Tehát nemcsak az ország megannyi részeiben lett népszerű, kedvelt Wágner A. Károly, nemcsak a vidékre szállítja napnap után tömegesen és egyre fokozottabb mértékben a hangszereket, erős exportja van külföldre is az ő cikkeinek, immár ösmerek és méltányolják az ország határain kívül is. Ezzel eddig egy hangszeriparos és kereskedő se dicsekedhetett és ezért büszkeséggel föltelheti el a magyar iparos és kereskedői kart az a tudat, hogy Wágner A. Károly, a hozzájuk tartozó, tudásban gazdag, szakmásteretben lelkes magyar hangszerész elhozta a külföld legszebb elismerését, mely a magyar hangszeripart és kereskedelmet személye révén méltán megilleti. Wágner A. Károly mindig szeretettel gondol az őriási számú nagy közönségére, havonta kibocsát egy nagy utmutatója, mely hű utmutatója, tanácsadója a vásárló közönségnek. Ha átlapozgatjuk ezeket a hangszerterjesztőket, azonnal tisztában leszünk azzal, hogy egy minden tekintetben eredeti gondolkodású, nagy szaktudású és valóban rátermett iparos-kereskedővel állunk szemközt. E hangszerterjesztők oly segédeszközök a hangszeripar és kereskedelem terén, mint a Baedeker nagyobb utazásainknál. Hangszerterjesztőit és nagy képes főirjegyzékét bárkinek készséggel megküldi Wágner, a „Hangszer-Király” cég Budapest, VIII., József-körút 15. szám. — Személyes látogatások esetén jól vigyázzanak a pontos címre és a házszámra.

WÁGNER A. KÁROLY

terjedelmes hangszerterjesztőt, tanácsadója a vásárló közönségnek. Ha átlapozgatjuk ezeket a hangszerterjesztőket, azonnal tisztában leszünk azzal, hogy egy minden tekintetben eredeti gondolkodású, nagy szaktudású és valóban rátermett iparos-kereskedővel állunk szemközt. E hangszerterjesztők oly segédeszközök a hangszeripar és kereskedelem terén, mint a Baedeker nagyobb utazásainknál. Hangszerterjesztőit és nagy képes főirjegyzékét bárkinek készséggel megküldi Wágner, a „Hangszer-Király” cég Budapest, VIII., József-körút 15. szám. — Személyes látogatások esetén jól vigyázzanak a pontos címre és a házszámra.

8215—913. tkvi sz.

Ujabb árverési hirdetmény kivonata.

1. A nagykárolyi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Baudisz Jenő t. ügyész által képviselt kir. kincstárnak Rosenberg Józsefné szül. Rubin Regina ellen folytatott végrehajtási ügyében 507 K 38 fill. adóhátralék tőke 7 K 50 fill. eszényi bélyeggel együtt 51 K 50 fill. eddigi költség kielégítése;

ugyszintén a csatlakoztatott dr. Vetzák Ede ügyvéd által képviselt Nagykárolyi Takarékpénztár Egyesület 103 K 90 fill. tőke követelése s jár. és alább megállapított költség,

Roosz Samu ügyvédnek 122 kor. ügyvédi díj, tőke követelése s jár. kielégítése végett árverés alá bocsátja a szatmárnémeti kir. törvényszék területén fekvő s a nagykárolyi 1179 sz. tkvi betétben A + 1. sorsz. alatt foglalt 24. hrszámú ingatlanát (ház 6. ö. i. szám alatt udvarral a Hunyady-utcában) 4800 K kikiáltási árban azzal, hogy az a kikiáltási ár 2/3 részén alul elnem adható.

2. Az árverés megtartására határidőül 1913. évi december 24-ik napjának d. e. 9 óráját a nagykárolyi kir. járásbírósa árverési helyiségébe kitézi.

3. Árverezni szándékozók tartoznak bánatpénzzel a kikiáltási ár 10%-át készpénzben avagy az 1881 LX. t.-c. 42. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy annak előleges elhelyezéséről kikiáltott elismervényt átszolgáltatni, ezen felül a kikiáltási árat meghaladó ígért esetén a bánatpénzt az ígért legmagasabb ár 10%-áig nyomban kiegészíteni és a kiküldött kezeihez

lefizetni, mert ennek elmulasztása esetén az ígért figyelmén kívül fog hagyatni.

Az árverési feltételek a telekkönyvi hatóságnál valamint Nagykároly város tanácsánál és Kaplony és Mezőterem községek előjáráságnál tekinthetők meg a hivatalos órák alatt.

Nagykároly, 1913. évi november 17.

A kir. járásbírósa mint tkvi hatóság.

Dániel Sándor sk. kir. jbró.

A kiadmány hitelül:

Fögel,
kir. tkvvezető.

Karácsonyi vásár!

Van szerencsém értesíteni a helybeli és vidéki vevő közönséget, hogy a raktáron levő **összes árukat**, különösen karácsonyra legujabb

játékárukat és karácsony-
óriási választékban és rendkívüli
olcsó áron árusítom.

Szíves pártfogást kérve maradtam
kiváló tisztelettel

POLITZER IGNÁC,

uri-, nődivat-, játék és kézimunka-üzlete
Nagykároly. (Hadnagy Ignác ur házában.)

Baba-javítás elfogadtatik.